



Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (viies koda)

3. september 2015 *

Eelotsusetaotlus — Riigiabi — Ühisturuga kokkuseadmisel kasutatava intressi arvutamise kindlaksmääramine — Liht- või liitintress — Liikmesriigi õigusnormid, milles viidatakse intressi arvutamiseks määruse (EÜ) nr 794/2004 sätetele — Tagasinõudmise otsus, mis tehti teatavaks enne selle määruse jõustumist

Kohtuasjas C-89/14,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Corte suprema di cassazione (Itaalia) 14. novembri 2013. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 21. veebruaril 2014, menetluses

A2A SpA

versus

Agenzia delle Entrate,

EUROOPA KOHUS (viies koda),

koosseisus: koja president T. von Danwitz (ettekandja), kohtunikud C. Vajda, A. Rosas, E. Juhász ja D. Šváby,

kohtujurist: M. Wathelet,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

— A2A SpA, esindajad: *avvocato* A. Santa Maria, *avvocato* G. Russo Corvace, *avvocato* G. Pizzonia, *avvocato* G. Zoppini ja *avvocato* E. Gambaro,

— Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* G. De Bellis,

— Euroopa Komisjon, esindajad: D. Grespan ja B. Stromsky,

olles 26. märtsi 2015. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määruse (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks (EÜT L 83, lk 1; ELT eriväljaanne 08/01, lk 339), artiklit 14 ja komisjoni 21. aprilli 2004. aasta määruse (EÜ) nr 794/2004, millega rakendatakse nõukogu määrust nr 659/1999 (EÜT L 140, lk 1; ELT eriväljaanne 08/04, lk 3), artikleid 9, 11 ja 13.
- 2 Taotlus on esitatud A2A SpA (edaspidi „A2A”) ja Agenzia delle entrate (maksuamet) vahelises vaidluses, mis puudutab koos liitintressiga sellise riigiabi tagasi nõudmist, mis on tunnistatud ühisturuga kokkusobimatuks komisjoni 5. juuni 2002. aasta otsusega 2003/193/EÜ riigiabi kohta, mida Itaalia on andnud maksuvabastuste ja madala intressimääraga laenudena avalikke teenuseid osutavatele ettevõtjatele, mille enamusosalus kuulub riigile (EÜT L 77, lk 21).

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Määrus nr 659/1999

- 3 Määruse nr 659/1999 põhjendus 13 on sõnastatud järgmiselt:

„ebaseadusliku abi puhul, mis ei sobi ühisturuga kokku, tuleks taastada tõhus konkurents; sel eesmärgil on vaja, et abi, sealhulgas ka intressid, tuleb viivitamata tagastada; tagastamine peab toimuma vastavalt siseriiklikus õiguses kehtivale korrale; selle korra kohaldamine ei tohiks komisjoni otsuse kohest ja efektiivset täitmist takistades raskendada tõhusa konkurentsi taastamist; selle tulemuse saavutamiseks peaksid liikmesriigid võtma komisjoni otsuse mõjususe tagamiseks kõik vajalikud meetmed”.

- 4 Määruse artikkel 14 „Abi tagastamine” sätestab:

„1. Kui ebaseadusliku abi korral tehakse negatiivne otsus, nõuab komisjon, et kõnealune liikmesriik peab võtma kõik vajalikud meetmed, et abisaajalt abi tagasi saada (edaspidi „tagastamisotsus”). Komisjon ei nõua abi tagastamist, kui see on vastuolus ühenduse õiguse üldpõhimõttega.

2. Vastavalt tagastamisotsusele kuuluvad tagastatava abi hulka intressid, mille kohase määra kinnitab komisjon. Intressi makstakse ajavahemiku eest, mil ebaseaduslik abi oli abisaaja käsutuses, kuni selle tagastamise kuupäevani.

3. Ilma et see piiraks Euroopa Ühenduste Kohtu poolt vastavalt [EÜ] asutamislepingu artiklile 185 tehtud korralduste kohaldamist, toimub tagastamine viivitamata ja vastavalt kõnealuse liikmesriigi siseriiklikus õiguses kehtivale korrale, tingimusel et see võimaldab komisjoni otsuse kohest ja tõhusat täitmist. Sel eesmärgil ja juhuks, kui toimub siseriikliku kohtu menetlus, peavad kõnealused liikmesriigid võtma kõik vajalikud ja nende vastavas õigussüsteemis kättesaadavad meetmed, sealhulgas ajutised meetmed, ilma et see piiraks ühenduse õiguse kohaldamist.”

Komisjoni teatis ebaseadusliku abi tagasinõudmise korral kohaldatavate intressimäärade kohta

- 5 Komisjoni teatis ebaseadusliku abi tagasinõudmise korral kohaldatavate intressimäärade kohta, mis avaldati Euroopa Liidu Teatajas 8. mail 2003 (EÜT 2003, C 110, lk 21), on sõnastatud järgmiselt:

„[...]

Komisjoni ja liikmesriikide lojaalses koostöös mõningate tagasinõudmisotsuste täitmisel tekkis siiski küsimus, kas eelnimetatud intressimäära tuleb kohaldada kui liht- või liitintressi. [...]. Arvestades ebaseadusliku abi tagasinõudmise eesmärki ja selle tähtsust EÜ asutamislepingus ette nähtud riigiabi kontrollisüsteemis, peab komisjon hädavajalikuks oma sellekohast seisukohta selgitada.

[...]

Praktikas arvutatakse üldjuhul lihtintressi, kui abisaaja ei saa intressisummat kasutada enne perioodi lõppu, näiteks kui intressi makstakse ainult perioodi lõpus; liitintressi arvutatakse aga üldjuhul siis, kui on võimalik näidata, et intressisumma on abisaajale makstud igal aastal (või perioodil) ning et kõnealune summa lisandub algsele kapitalile. Sellisel juhul teenib abisaaja iga perioodi eest makstud intresside pealt intressitulu.

[...] Hoolimata olukordade erinevustest saab täheldada, et ebaseadusliku abi mõju seisneb selles, et abisaajale antakse vahendeid samaväärsetel tingimustel kui keskmise tähtajaga intressita laenude puhul. Seepärast tundub liitintressi kasutamine vajalik, et tagada kõnealuse olukorraga kaasnevate finantseeliste täielik neutraliseerimine.

Sellega seoses soovib komisjon teavitada liikmesriike ja huvitatud isikuid sellest, et tulevastes otsustes, milles komisjon nõuab ebaseaduslikult antud riigiabi tagastamist, kohaldatakse seda viitemäära, mida kasutati regionaalabi toetuse netoekvivalendi arvutamisel, kasutades liitintressi. Vastavalt üldisele turutavale peaks intresside arvestamine toimuma igal aastal. Seepärast loodab komisjon, et liikmesriigid kasutaksid liitintressi pooleliolevate abi tagastamisotsuste täitmisel, kui see ei ole vastuolus ühenduse õiguse üldpõhimõttega.” [mitteametlik tõlge]

Määrus nr 794/2004

- 6 Määruse nr 794/2004 V peatükis asuvad artiklid 9 ja 11 käsitlevad ebaseadusliku toetuse tagasinõudmisel kohaldatavat intressimäära.
- 7 Määruse artiklis 9 „Intressimäära fikseerimise meetod” on sätestatud:

„1. Kui ei ole teisiti sätestatud eriootsuses, on asutamislepingu artikli 88 lõikega 3 vastuolus antud riigiabi tagasinõudmisel kasutatavaks intressimääraks igal kalendriaastal fikseeritud aastane protsendimäär.

See arvutatakse eelmise aasta septembri, oktoobri ja novembri pankadevaheliste viie aasta valuutatehingute vahetuskursside keskmise põhjal, millele lisatakse 75 baaspunkti. Nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel võib komisjon suurendada määra üle 75 baaspunkti ühe või mitme liikmesriigi osas.

2. Kui pankadevaheliste viie aasta valuutatehingute vahetuskursside viimase kolme kuu keskmine, millele on lisatud 75 baaspunkti, erineb üle 15% riigiabi tagasinõudmisel kehtivast intressimäärast, arvestab komisjon riigiabi tagasinõudmisel kasutatava intressimäära ümber.

Uut määra kohaldatakse komisjoni ümberarvestusele järgneva kuu esimesest päevast alates. Komisjon teatab liikmesriikidele kirja teel ümberarvestusest ja selle kohaldamiskuupäevast.

3. Intressimäär fikseeritakse iga liikmesriigi jaoks eraldi või kahe või enama liikmesriigi jaoks ühiselt.

4. Usaldusväärsete või võrdväärsete andmete puudumisel või erandjuhtudel võib komisjon tihedas koostöös kõnealuse liikmesriigi/kõnealuste liikmesriikidega fikseerida riigiabi tagasinõudmise intressimäära ühe või enama liikmesriigi jaoks erineva meetodi alusel ja talle kättesaadava teabe alusel.”

- 8 Määruse nr 794/2004 artikli 11 „Intressi kohaldamise meetod” lõikes 2 on sätestatud:

„Intressimäärale kohaldatakse intressi kuni toetuse tagasinõudmise kuupäevani. Eelneval aastal kogunenud intressile kohaldatakse intressi igal järgneval aastal.”

- 9 Määruse nr 794/2004 artikli 13 esimeses lõigus on sätestatud, et määrus jõustub kahekümnenadal päeval pärast selle avaldamist Euroopa Liidu Teatajas. Kuna määrus avaldati Euroopa Liidu Teatajas 30. aprillil 2004, jõustus see 20. mail 2004. Määruse artikli 13 viienda lõigu kohaselt kohaldatakse artiklit 11 kõikide tagasinõudmisotsuste suhtes, millest teavitatakse pärast kõnealuse määruse jõustumispäeva.

Otsus 2003/193

- 10 Komisjon võttis 5. juunil 2002 vastu otsuse 2003/193, millest Itaalia Vabariigile teatati 7. juunil 2002. Otsuse artiklis 2 tuvastas komisjon, et vabastus ettevõtte tulumaksust, mida Itaalia Vabariik võimaldas selles artiklis viidatud kapitaliühingutele, mille enamusosalus kuulub riigile, on EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses ühisturuga kokkusobimatu riigiabi.

- 11 Otsuse artiklis 3 on sätestatud:

„Itaalia võtab kõik vajalikud meetmed, et saada abisaajatelt tagasi artiklis 2 nimetatud ebaseaduslikult antud abi.

Abi tuleb tagasi nõuda viivitamatult vastavalt liikmesriigi õiguses kehtivale korrale, tingimusel et see võimaldab otsuse tõhusat ja viivitamatut täitmist.

Tagastatavale abile lisandub intress, mida arvutatakse alates kuupäevast, mil abisaaja ebaseadusliku abi kätte sai, kuni selle tegeliku tagasimaksmiseni. Intress arvutatakse regionaalabi toetusekvivalendi suhtes kohaldatava viitemäära alusel.” [mitteametlik tõlge]

Itaalia õigus

- 12 Tsiviilseadustiku artiklis 1283 on sätestatud:

„Võlgnetava intressi suhtes võib vastupidise tava puudumisel intressi kohaldada alles alates kohtumenetluse algatamise päevast või intressivõla tekkimise järel sõlmitud kokkuleppe alusel, kuid ainult siis, kui tegemist on vähemalt kuus kuud maksmata jäänud intressiga.”

- 13 29. novembri 2008. aasta dekreetseaduse nr 185 kiireloomuliste meetmete kohta perekondade, töö, tööhõive ja ettevõtjate toetuseks ning riikliku strateegilise raamistiku uuesti määratlemiseks kriisi vastu võitlemise oludes (decreto-legge n. 185 – Misure urgenti per il sostegno a famiglie, lavoro, occupazione e impresa e per ridisegnare in funzione anti-crisi il quadro strategico nazionale), mis muudetud redaktsioonis muudeti seaduseks 28. jaanuari 2009. aasta seadusega nr 2 (edaspidi „dekreetseadus nr 185/2008”) artikli 24 „Ebaseadusliku abi tagasinõudmist käsitlevate Euroopa otsuste rakendamine” lõikes 4 on sätestatud:

„Lõikes 2 nimetatud intress määratakse kindlaks [...] määruse [...] nr 794/2004 V peatüki sätete kohaselt [...]”

- 14 Dekreetseaduse artiklis 36 on ette nähtud, et dekreetseadus jõustub selle avaldamise päeval väljaandes *Gazzetta ufficiale della Repubblica italiana*. Avaldamine toimus 29. novembril 2008.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

- 15 A2A on äriühingute ASM Brescia SpA ja AEM SpA ühinemisel tekkinud äriühing. Viimati nimetatud äriühingutele võimaldati kolmeaastast ettevõtte tulumaksuvabastust, mille Itaalia Vabariik andis sellistele kapitaliühingutele, mille enamusosalus kuulub riigile. Komisjon leidis otsuses 2003/193, mis tehti Itaalia Vabariigile teatavaks 7. juunil 2002, et selline maksuvabastus on ühisturuga kokkusobimatu riigiabi.
- 16 Kohtuotsuses komisjon *vs.* Itaalia (C-207/05, EU:C:2006:366, punkt 54) sedastas Euroopa Kohus, et kuna Itaalia Vabariik ei ole määranud tähtaja jooksul võtnud kõiki vajalikke meetmeid, et saada tagasi otsuses 2003/193 ebaseaduslikuks ja ühisturuga kokkusobimatuks tunnistatud riigiabi selle adressaatidelt, siis on Itaalia Vabariik rikkunud nimetatud otsusest tulenevaid kohustusi.
- 17 Selle kohtuotsuse järel asus Itaalia Vabariik kõnealuse abi tagasinõudmist reguleerima, võttes kõigepealt vastu 15. veebruari 2007. aasta dekreetseaduse nr 10 ühenduse ees ja rahvusvaheliselt võetud kohustuste rakendamise kohta (decreto-legge n. 10 – Disposizioni volte a dare attuazione ad obblighi comunitari ed internazionali), mis muudeti muudetud redaktsioonis seaduseks 6. aprilli 2007. aasta seadusega nr 46 (edaspidi „dekreetseadus nr 10/2007”), artikli 1 pealkirjaga „Euroopa Ühenduste Kohtu 1. juunil 2006 kohtuasjas C-207/05 tehtud otsuse täitmine. Komisjoni 5. juuni 2002. aasta otsuse 2003/193/EÜ rakendamine. Rikkumismenetlus nr 2006/2456 EÜ asutamislepingu artikli 228 alusel”, seejärel dekreetseaduse nr 185/2008 artikli 24 ja 25. septembri 2009. aasta dekreetseaduse nr 135, millega kehtestatakse kiireloomulised sätted ühenduse ees võetud kohustuste ja Euroopa Ühenduste Kohtu otsuste täitmiseks (decreto-legge n. 135 – Disposizioni urgenti per l’attuazione di obblighi comunitari e per l’esecuzione di sentenze della Corte di giustizia delle Comunità europee) 20. novembri 2009. aasta seadusega nr 166 muudetud ja seadusena kinnitatud redaktsioonis, artikli 19.
- 18 Agenzia delle entrate saatis A2A-le 2009. aastal maksuotsused, et nõuda sisse ettevõtte tulumaks, mille ASM Brescia SpA ja AEM SpA olid Itaalia Vabariigi antud maksuvabastusele tuginedes tasumata jätanud. Nendes maksuotsustes nõuti lisaks põhinõudele summas 170 miljonit eurot liitintressina arvutatud intressi summas 120 miljonit eurot.
- 19 A2A esitas maksuotsuste peale kaebuse. Ta väidab eelotsusetaotluse esitanud kohtus Corte suprema di cassazione (kassatsioonikohus), et dekreetseaduse nr 185/2008 artikli 24 lõige 4 on liidu õigusega vastuolus. Nimelt väidab A2A, et intressi arvutamiseks viitab see säte määruse nr 794/2004 artiklitele 9 ja 11, samas kui selle määruse artikli 13 viienda lõigu kohaselt ei ole määrus otsuse 2003/193 suhtes *ratione temporis* kohaldatav, kuna see otsus tehti Itaalia Vabariigile teatavaks enne kõnealuse määruse jõustumist.
- 20 Eelotsusetaotluses märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus kohtuotsusele komisjon *vs.* Département du Loiret (C-295/07 P, EU:C:2008:707, punkt 46) viidates, et liidu õiguses ega Euroopa Kohtu praktikas ei olnud otsuse 2003/193 vastuvõtmise ajal täpsustatud, et selles otsuses käsitletud riigiabi tagasinõudmisel tuleb kohaldada liitintressina arvutatud intressi. Eelotsusetaotluse esitanud kohus lisab, et komisjoni praktika viitas sellel ajal riigisisestele õigusnormidele. Samas oli Itaalia õiguses tsiviilseadustiku artikli 1282 kohaselt ette nähtud lihtintressi kohaldamine ja rahaliste kohustuste suhtes oli liitintressi kohaldamine lubatud ainult tsiviilseadustiku artiklis 1283 ette nähtud tingimustel, mis aga ei olnud täidetud põhikohtuasjas tagasinõutava abi puhul.

- 21 Neil asjaoludel on Corte suprema di cassazione'l tekkinud küsimus, kas liidu õigusega on vastuolus niisugune riigisisene õigusnorm nagu dekreetseaduse nr 185/2008 artikli 24 lõige 4 või kas liidu õigus lubab kohaldada riigiabi tagasinõudmisel liitintressi, kuigi käsitletav tagasinõudmise otsus tehti teatavaks enne määruse nr 794/2004 jõustumist.
- 22 Neil kaalutlustel otsustas eelotsusetaotluse esitanud kohus menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise küsimuse:

„Kas määruse [nr 659/1999] artiklit 14 ja määruse [nr 794/2004] artikleid 9, 11 ja 13 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mis riigiabi tagasinõudmismeetme puhul, mis on võetud komisjoni otsuse alusel, millest teavitati 7. juunil 2002, näevad ette, et intress määratakse kindlaks vastavalt määruse [nr 794/2004] V peatüki sätetele (st eriti artiklitele 9 ja 11), kohaldades seega liitintressi?”

Eelotsuse küsimuse analüüs

- 23 Oma eelotsuse küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitust selle kohta, kas liidu õigusega, eelkõige määruse nr 659/1999 artikliga 14 ja määruse nr 794/2004 artiklitega 11 ja 13, on vastuolus selline liikmesriigi õigusnorm nagu dekreetseaduse nr 185/2008 artikli 24 lõige 4, mis näeb määrusele nr 794/2004 viidates ette, et ühisturuga kokkusobimatuks tunnistatud riigiabi tagasinõudmisel kohaldatakse liitintressi, samas kui otsus, millega see abi tunnistati ühisturuga kokkusobimatuks ja nõuti selle tagastamist, võeti vastu ja sellest teavitati asjassepuutuvat liikmesriiki enne selle määruse jõustumist.
- 24 Kõigepealt tuleb täheldada, et eelotsusetaotluses ei viidata üksnes dekreetseaduse nr 185/2008 artikli 24 lõikele 4, vaid samuti dekreetseaduse nr 10/2007 artiklile 1 ja käesoleva kohtuotsuse punktis 17 mainitud 25. septembri 2009. aasta dekreetseaduse nr 135 artiklile 19. Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et 15. veebruari 2007. aasta dekreetseaduse nr 10/2007 artikli 1 lõige 3 ja dekreetseaduse nr 185/2008 artikli 24 lõige 4 on põhikohtuasja jaoks huvipakkuvas osas samasuguse sõnastusega.
- 25 Eelotsusetaotluses ei ole selgelt välja toodud, milline neist sätetest on kohaldatav põhikohtuasjas. Taotluses on ainult nenditud, et eelotsusetaotluse esitanud kohtus menetletava vaidluse esemeks olevas kohtuotsuses tuginetakse seisukohale, et „intressi arvutamine liitintressina on toimunud nõuetekohaselt, kuna seda on tehtud vastavalt dekreetseaduse nr 185/2008 artikli 24 lõikele 4”. Neil asjaoludel tuleb lähtuda eeldusest, et põhikohtuasjas on kohaldatav viimati nimetatud säte, kusjuures seda peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus.
- 26 Määruse nr 659/1999 artikli 14 lõike 1 kohaselt nõuab komisjon juhul, kui ebaseadusliku abi korral tehakse negatiivne otsus, et kõnealune liikmesriik võtaks kõik vajalikud meetmed, et abisaajalt abi tagasi saada. Tagastamisotsuse alusel tagastatava abi hulka kuuluvad määruse artikli 14 lõike 2 kohaselt intressid. Viimati nimetatud sättes ei ole aga täpsustatud, kas seda intressi tuleb arvutada liht- või liitintressina.
- 27 Sellega seoses olgu esiteks märgitud, et kuigi määruse nr 794/2004 artikli 11 lõikes 2 on sätestatud, et intressimäärade kohaldatakse intressi kuni toetuse tagasinõudmise kuupäevani ning et eelneval aastal kogunenud intressile kohaldatakse intressi igal järgneval aastal, tuleb siiski tõdeda, et see säte on määruse artikli 13 viienda lõigu kohaselt kohaldatav ainult nende tagasinõudmise otsuste suhtes, millest teavitatakse pärast kõnealuse määruse jõustumispäeva, see tähendab pärast 20. maid 2004.

- 28 Kuna aga otsus 2003/193, millega põhikohtuasjas tagasi nõutav riigiabi tunnistati ühisturuga kokkusobimatuks, tehti Itaalia Vabariigile teatavaks 7. juunil 2002, see tähendab enne määruse nr 794/2004 jõustumist, ei ole selle määruse artikli 11 lõige 2 sellisena põhikohtuasjas *ratione temporis* kohaldatav.
- 29 Mis puudutab teiseks küsimust, milline määrus oli kohaldatav enne määruse nr 794/2004 jõustumist, selleks et tuvastada, kas intress peab olema liht- või liitintress, siis tuleb meenutada, et Euroopa Kohus leidis kohtuotsuses komisjon *vs.* Département du Loiret (C-295/07 P, EU:C:2008:707, punkt 46), et selle kohtuotsuse aluseks olevas kohtuasjas käsitletud otsuse vastuvõtmise kuupäeval, see tähendab 12. juulil 2000, ei täpsustanud ühenduse õigus ega Euroopa Kohtu või Üldkohtu praktika, kas tagastatava abisumma hulka kuuluv intress peab olema liht- või liitintress. Liidu õiguse asjakohase normi puudumisel leidis Euroopa Kohus, et komisjoni praktika, mida komisjon on muu hulgas üksikasjalikult selgitanud 4. märtsi 1991. aasta liikmesriikidele adresseeritud kirjas SG (91) D/4577, seob intressi määramise küsimuse tagasinõudmise menetluslike tingimustega ning viitab selles osas liikmesriikide õigusnormidele (kohtuotsus komisjon *vs.* Département du Loiret, C-295/07, EU:C:2008:707, punktid 82–84).
- 30 Komisjon teatas selgelt alles oma 8. mail 2003 avaldatud teatises ebaseaduslikult antud abi tagasinõudmisel kohaldatavate intressimäärade kohta, et edaspidi kohaldab ta kõigis ebaseadusliku abi tagasinõudmise otsustes liitintressimäära (kohtuotsus komisjon *vs.* Département du Loiret, C-295/07, EU:C:2008:707, punkt 46) ja et ta eeldab, et liikmesriigid kasutavad kõikide tagastamisotsuste täitmisel liitintressi.
- 31 Mis puudutab otsust 2003/193, siis selle artikli 3 lõikes 2 on nõutud, et abi tuleb tagasi nõuda viivitamatult vastavalt liikmesriigi õiguses kehtivale korrale, kuid täiendavalt on jäetud täpsustamata, kas intress tuleb määrata liht- või liitintressina.
- 32 Kuivõrd see otsus tehti Itaalia Vabariigile teatavaks 7. juunil 2002, see tähendab enne komisjoni praktika muutumist, millest komisjon andis teada oma teatises ebaseaduslikult antud abi tagasinõudmisel kohaldatavate intressimäärade kohta, siis tuleb kohtuotsuses komisjon *vs.* Département du Loiret (C-295/07, EU:C:2008:707) arendatud kohtupraktika põhjal järeldada, et käesoleval juhul tuleb selle kindlaksmääramisel, kas kohaldatav intressimäär peab olema liht- või liitintress, lähtuda liikmesriigi õigusest.
- 33 Selle kohta märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus eelotsusetaotluses, et dekreetseaduse nr 185/2008 artikli 24 lõike 4 sõnastuses on viidatud üksnes määruse nr 794/2004 V peatükile ja mitte määruse VI peatükile, mis sisaldab artikli 13 üleminekusätet, mistõttu ei ole kõnealune viide riigisisises õiguses allutatud selles artiklis sätestatud ajalisele piirangule.
- 34 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu poolt sel viisil tõlgendatud dekreetseaduse nr 185/2008 artikli 24 lõiget 4 ei saa pidada määruse nr 794/2004 artikliga 13 vastuolus olevaks. Kuigi viimati nimetatud artikli esimeses lõigus on kindlaks määratud selle määruse jõustumiskuupäev ja selle viiendas lõigus on täpsustatud, et kõnealuse määruse artikli 11 lõige 2, mis käsitleb liitintressi arvutamist, on kohaldatav ainult nende tagastamisotsuste suhtes, millest teavitatakse pärast kõnealuse määruse jõustumispäeva, ei saa sellest määruse nr 794/2004 kohaldatavuse *ratione temporis* piirangust siiski tuletada põhimõtet, mis keelab liikmesriikidel, kelle ainupädevuses oli otsuse 2003/193 vastuvõtmise ajal intressi arvutamise aluse kindlaksmääramine, sätestada ühel viisil mõne teise viisi asemel. Määruse nr 794/2004 artikkel 13 ei kehtesta seega reeglit, mis keelaks riigisiseste normide suhtes tagasiulatava kohaldamise enne määruse nr 794/2004 jõustumist.
- 35 Kolmandaks tuleb märkida, et dekreetseadus nr 185/2008, mis näeb ette selle intressi arvutamise korra, mida tuleb nõuda ühisturuga kokkusobimatuks tunnistatud riigiabi tagasinõudmisel, on mõeldud eelkõige otsuse 2003/193 artikli 3 täitmiseks. Seega rakendatakse sellega määruse nr 659/1999

artikli 14 lõiget 1. Samas tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et liikmesriigid peavad juhul, kui nad võtavad vastu liidu õigust rakendavaid meetmeid, pidama kinni selle õiguse üldpõhimõtetest (kohtuotsus Ålands Vindkraft, C-573/12, EU:C:2014:2037, punkt 125).

- 36 Nende põhimõtete hulka kuuluvad muu hulgas õiguskindluse ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtted.
- 37 Sellega seoses tuleb meelde tuletada, et Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktikas on leitud, et kuigi õiguskindluse põhimõttega on vastuolus see, et määrust kohaldatakse tagasiulatuvalt, see tähendab enne määruse jõustumist tekkinud olukorra suhtes, sõltumata sellest, kas tagasiulatuva kohaldamine on huvitatud isikule soodne või ebasoodne, on sama põhimõtte kohaselt nõutav ka see, et kõiki faktilisi olukordi tuleb tavaliselt – välja arvatud juhul, kui ei ole selgelt öeldud vastupidist – hinnata nende tekkimise ajal kehtivaid õigusnorme arvestades. Ehkki uus seadus kehtib nii vaid edaspidise suhtes, kohaldatakse seda ka varasema seaduse kehtivusajal tekkinud olukordade tulevaste tagajärgede suhtes, välja arvatud erandite korral (vt selle kohta kohtuotsus Bavaria, C-120/08, EU:C:2010:798, punktid 40, 41 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 38 Euroopa Kohtu praktikast nähtub samuti, et õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte kohaldamisala ei saa laiendada selleni, et see hakkab üldiselt takistama uue õigusnormi kohaldamist varasema õigusnormi kehtivusajal tekkinud olukorra tulevastele tagajärgedele (kohtuotsus Stadt Papenburg, C-226/08, EU:C:2010:10, punkt 46 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 39 Käesolevas asjas tuleb märkida, et liitintressi kohaldamine kehtestati liikmesriigi õigusnormidega, millele on viidatud käesoleva kohtuotsuse punktides 24 ja 25. Enne nende õigusnormide jõustumist kohaldati Itaalia õiguses tsiviilseadustiku artikli 1282 kohaselt lihtintressi.
- 40 Otsusega 2003/193 ühisturuga kokkusobimatuks tunnistatud riigiabi tagasinõudmisele liitintressi kohaldamist ette nähes ei ole dekreetseadusel nr 185/2008 mingit tagasiulatuvat jõudu, vaid seadus kohaldab üksnes uut korda varasema korra ajal tekkinud olukordade tulevastele tagajärgedele.
- 41 Nimelt määrab dekreetseaduse nr 185/2008 artikkel 36 ühelt poolt kindlaks seaduse jõustumise selle avaldamise päeval Gazzetta ufficiale della Repubblica italiana's, mis toimus 29. novembril 2008, mistõttu dekreetseadus ei jõustunud enne selle avaldamist. Teiselt poolt edastati maksuotsused, milles nähti ette liitintressi kohaldamine, äriühingule A2A pärast dekreetseaduse jõustumist. Kuna põhikohtuasjas käsitletavat abi, mis tunnistati ühisturuga kokkusobimatuks, ei nõutud dekreetseaduse jõustumise päeval tagasi ja selle abi kohta ei olnud selleks päevaks tehtud isegi maksuotsust, ei saa selle dekreetseaduse kohta arvata, et see mõjutas varem tekkinud olukorda.
- 42 Arvestades lisaks asjaolu, et pärast seda, kui 5. juunil 2002 võeti vastu otsus 2003/193, millega komisjon nõudis põhikohtuasjas käsitletava riigiabi tagastamist, möödus kaua aega, enne kui 2009. aastal tehti maksuotsused selle abi tegelikuks tagasisaamiseks, tuleb tõdeda, et liitintressi kohaldamine on eriti sobiv meede, et tagada kõnealuse riigiabi saajatele ebaseaduslikult antud konkurentsieelse neutraliseerimine.
- 43 Järelikult ei ole õiguskindluse ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtetega vastuolus sellised liikmesriigi õigusnormid, nagu põhikohtuasjas käsitletud dekreetseadus nr 185/2008.
- 44 Mis puudutab lõpuks küsimust, mille A2A tõstatas oma kirjalikes seisukohtades, et kas dekreetseadus nr 185/2008 on vastuolus võrdse kohtlemise põhimõttega, siis tuleb nentida, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleb hinnata ainult neid põhikohtuasja poolte Euroopa Kohtule esitatud küsimusi, mis on liikmesriigi kohtu esitatud eelotsusetaotluse esemeks (vt selle kohta kohtuotsus Kersbergen-Lap et Dams-Schipper, C-154/05, EU:C:2006:449, punktid 21 ja 22 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 45 Samas on selge, et eelotsusetaotluse esitanud kohus seda küsimust oma eelotsusetaotluses ei esitanud.

- 46 Igal juhul ei ole Euroopa Kohtul andmeid, mis võimaldaksid kontrollida, kas A2A püüab tugineda riigisisesele otsustuspraktikale, mis võiks olla seaduslikkuse põhimõttega vastuolus. Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt peab võrdse kohtlemise põhimõtte järgimisel siiski arvestama seaduslikkuse põhimõttega, mille kohaselt ei või keegi tugineda oma huvides kolmanda isiku kasuks toime pandud õigusnormi rikkumisele (kohtuotsus *The Rank Group*, C-259/10 ja C-260/10, EU:C:2011:719, punkt 62 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 47 Euroopa Kohus ei saa seega hinnata A2A esitatud argumenti, mis käsitleb diskrimineerimiskeelu põhimõttega vastuolus olevat võimalikku erinevat kohtlemist.
- 48 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esitatud küsimusele vastata, et määruse nr 659/1999 artikliga 14 ja määruse nr 794/2004 artiklitega 11 ja 13 ei ole vastuolus selline liikmesriigi õigusnorm nagu dekreetseaduse nr 185/2008 artikli 24 lõige 4, mis näeb määrusele nr 794/2004 viidates ette, et riigiabi tagasinõudmisel kohaldatakse liitintressi, kuigi otsus, millega see abi tunnistati ühisturuga kokkusobimatuks ja nõuti selle tagastamist, võeti vastu ja sellest teavitati asjassepuutuvat liikmesriiki enne selle määruse jõustumist.

Kohtukulud

- 49 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (viies koda) otsustab:

Nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määruse (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks, artikliga 14 ning komisjoni 21. aprilli 2004. aasta määruse (EÜ) nr 794/2004, millega rakendatakse määrust nr 659/1999, artiklitega 11 ja 13 ei ole vastuolus selline liikmesriigi õigusnorm, nagu muudetud redaktsioonis 28. jaanuari 2009. aasta seadusega nr 2 seaduseks muudetud 29. novembri 2008. aasta dekreetseaduse nr 185 kiireloomuliste meetmete kohta perekondade, töö, tööhõive ja ettevõtjate toetuseks ning riikliku strateegilise raamistiku uuesti määratlemiseks kriisi vastu võitlemise oludes, artikli 24 lõige 4, mis näeb määrusele nr 794/2004 viidates ette, et riigiabi tagasinõudmisel kohaldatakse liitintressi, kuigi otsus, millega see abi tunnistati ühisturuga kokkusobimatuks ja nõuti selle tagastamist, võeti vastu ja sellest teavitati asjassepuutuvat liikmesriiki enne selle määruse jõustumist.

Allkirjad